

Dette er den fjerde artikkelen i en artikkelserie om pensjon. Tidligere er offentlig tjenestepensjon og privat tjenestepensjon etter pensjonsreformen, samt muligheter for pensjonssparing for selvstendig næringsdrivende, beskrevet. Artiklene er skrevet av Sissel Rødevand og Fredrik Haugen i Actecan. Tannlegeforeningen har en avtale med Actecan om individuell pensjonsveiledning som medlemmene av Tannlegeforeningen kan benytte. Mer informasjon om samarbeidet finnes på www.tannlegeforeningen.no/medlem/fordeler/Actetan--pensjonsrdgivning.aspx.

Nye uførepensjonsordninger

Uførepensjonen i folketrygden ble endret i 2015. En ny uførepensjon kom på plass i offentlig sektor fra samme tidspunkt. Nå er det bestemt at en (nesten) tilsvarende ordning som i offentlig sektor skal innføres i privat sektor fra 2016, med ett års tilpasningsperiode for virksomheter som allerede har en uførepensjonsordning.

En sammenligning av mulig uføretrygd eller uførepensjon fra folketrygden og offentlig og privat tjenestepensjonsordning er illustrert i figur 1. I figuren vises forskjellen på hva som kom fra folketrygden og tjenestepensjonsordning før 2015 og nå.

Folketrygden

Uføretrygd fra folketrygden utgjør fra 2015 66 prosent av tidligere lønn for lønn opp til 6 G.

Lønnen som legges til grunn er gjennomsnittlig pensjonsgivende inntekt de tre «beste» av de fem siste årene før uførheten inntraff. Uføretrygden avkortes hvis botiden i Norge frem til 67 år er kortere enn 40 år.

Uføre som forsørger barn under 18 år får et særskilt barnetillegg i tillegg til ordinær ytelse.

Uføretrygden utbetales i utgangspunktet kun til personer som er mer enn 50 prosent uføre. Størrelsen på uføretrygden avhenger av uføregraden som er fastsatt for den enkelte og hvor mye den enkelte tjener ved siden av dersom uførheten ikke har ført til total arbeidsudyktighet.

For personer som har inntekt samtidig med at det utbetales uføretrygd, skal det skje en løpende avkortning av uføretrygden for forventet inntekt over 0,4 G (p.t. kr 90 068). Hvert år vil det i ettertid skje en vurdering av om avkortningen har vært riktig. Den uføre

vil da enten kunne få en ekstra utbetaling dersom utbetalt uføretrygd har vært for lav, eller en etterinnkreving dersom utbetalt uføretrygd har vært for høy.

Uføretrygd beskattes som lønnsinntekt.

Uføre får opptjening til alderspensjonen i folketrygden frem til 62 år. Ved 67 år erstattes uføretrygden av alderspensjon fra folketrygden. Alderspensjonen for uføre skal levealderjusteres, men på en litt annen måte enn for dem som ikke har vært uføre.

Offentlig tjenestepensjon

Uførepensjon i offentlig tjenestepensjon fastsettes fra 2015 som summen av:

- * 3 prosent av lønn opp til 6 G (p.t. kr 540 408)

- * 69 prosent av lønn mellom 6 og 12 G (12 G er p.t. kr 1 080 816)

- * Et kronebeløp på minimum av 0,25 G og 6 prosent av lønn

Med lønn menes her lønn hos tidligere eller nåværende arbeidsgiver, uten overtid m.m. Det vil si at det ikke nødvendigvis er samme lønn som legges til grunn for beregning av uførepensjon fra en offentlig tjenestepensjonsordning som for uføretrygd fra folketrygden.

I tillegg utbetales det barnetillegg dersom den uføre forsørger barn under 18 år.

Uførepensjonen avkortes dersom summen av tjenestetid til nå og tid til pensjonsalder er mindre enn 30 år.

Uførepensjonen utbetales til personer som er ned til 20 prosent uføre. Størrelsen på uførepensjonen er, som for uføretrygden, avhengig av uføregraden som er fastsatt for den enkelte og mulig annen inntekt. Som for uføretrygd avkortes uførepensjon med inn-

tekt, og det må gjøres en beregning i etterkant hvert år for å se om det er utbetalt for mye eller for lite uførepensjon til uføre som også har inntekt ut over 0,4 G (p.t. kr 36 027).

Uføre tjener opp alderspensjon i offentlig tjenestepensjon frem til fylte 67 år. Fra 67 år utbetales alderspensjon.

Alle som hadde uførepensjon før 2015 har fått omregnet til nytt regelverk, men slik at det skal utbetales samme pensjon (før skatt) som før.

Privat tjenestepensjon

I privat sektor er det frivillig for bedriften å ha en uførepensjon tilknyttet tjenestepensjonsordningen sin, med mindre det er inngått tariffavtale eller annen avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstakere om dette.

I privat sektor kan uførepensjon maksimalt fastsettes som i offentlig tjenestepensjon, men den kan også fastsettes lavere. Det er imidlertid ikke mulig å fastsette uførepensjonen som f.eks. 0 prosent av lønn opp til 6 G og 66 prosent av lønn mellom 6 og 12 G. Det må gis noe også for lønn under 6 G.

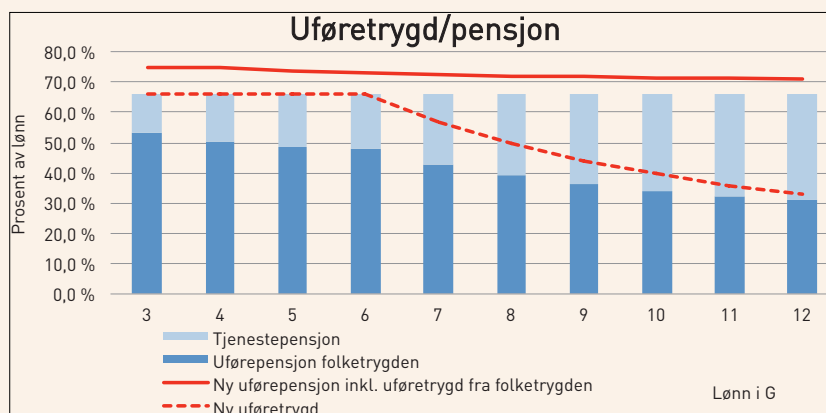
Ellers er regelverket for uførepensjon i offentlig og privat sektor veldig likt, med unntak av en viktig regel, nemlig at privat uførepensjon ikke beregnes ut fra tjenestetid (det kreves ikke 30 års opptjeningstid). I stedet har alle ansatte rett på full pensjon, men det gjøres fradrag for fripoliser (pensjonsrett fra tidligere tjenestepensjonsordninger i privat sektor) og oppsatte rettigheter fra offentlig tjenestepensjon.

Fra 2016 skal alle nye uførepensjonsordninger i privat sektor være etter dette regelverket. For eksisterende uførepensjonsordninger gis det en frist på ett år for å endre uførepensjonsordningen til nytt regelverk. Dagens uføre beholder pensjonen de i dag har. Syk-

meldte skal tas opp i ny uførepensjonsordning, og delvis uføre skal tas opp for den friske delen. Ellers er det vanlig at forsikringselskapene ikke tar inn sykmeldte og delvis uføre hverken i alderspensjonen eller uførepensjonen i en tjenstepensjonsordning.

Ved overgang til nytt regelverk skal det utstedes fripoliser for opptjente rettigheter for uførepensjon som er opptjent i gammel ordning frem til endringstidspunktet.

I den nye uførepensjonsordningen i privat sektor vil (sannsynligvis) hovedregelen bli at uførepensjon ikke har fripoliseoppbygging, det vil si at det ikke opptjenes rettigheter som kan bli med dersom en person slutter hos arbeidsgiveren sin. I offentlig sektor vil de ansatte derimot få med seg oppsatte pensjonsrettigheter basert på tjenestetid dersom de bytter arbeidsgiver. Dette gjør at personer som er involvert i nedbemanningsprosesser, permitte-

Figur 1. Eksempel på endring i uføretrygd/uførepensjon. Forutsetninger: Født 1963, 100 % uførhet, full opptjeningstid hos arbeidsgiver, uførepensjon lik 66 % av lønn i offentlig sektor for uførepensjon derfra, ingen fripoliser eller oppsatte rettigheter som går til fratrett fra uførepensjonen i privat sektor, maksimal uførepensjon i privat sektor, den uføre har ingen barn:

ringer og annet kan få svært forskjellig uførepensjon avhengig av tidligere arbeidsgiver.

Som nevnt i en tidligere artikkel kan også selvstendig næringsdrivende tegne uførepensjon. Også for disse vil det nye regelverket gjelde.

Har du lastet ned Tidendes app?
Du finner den i App Store og Google Play.
Navnet er Tannlegetidende